

اداره کل امور عشایر فارس

سیمای عمومی و عشایری شهرستان مهر

سازمان امور عشایر ایران
تهیه و تدوین:
اداره برنامه ریزی و فناوری اطلاعات
واحد آمار و برنامه ریزی
زمستان ۱۴۰۱

«فهرست مطالب»

صفحه

عنوان

۱	.....	۱-مقدمه
۲	.....	۲-سیمای شهرستان مهر

سازمان امور عشایر ایران

استان فارس با دارابودن تنوع اقلیمی گرمسیری و سردسیری، موجب سازگاری و شکل‌گیری بزرگترین جامعه عشایری کشور در این استان شده است. بطوریکه از ۸/۵ میلیون هکتار عرصه‌های قابل تعلیف استان، حدود ۵/۷ میلیون هکتار آن (۶۷ درصد) قلمرو زیست عشایر محسوب می‌گردد. عشایر استان با جمعیت قشلاقی ۱۴۷.۸۲۱ نفر و ۲۷.۲۷۹ خانوار (جمعیت بیلاقی ۱۳۲.۲۷۲ نفر و ۲۴.۷۲۰ خانوار)، در قالب سه ایل قشقایی (حدود ۵۰ درصد)، ایل خمسه (حدود ۲۶ درصد)، ایل لر (ممسنی و بویراحمد در حدود ۱۳ درصد) و ۸ طایفه مستقل جشنی و چهارراهی، کوه آتش (جبل نارویه)، کهمره سرخی، کهمره نودان، کهمره جروق، متفرقه محلی داراب و متفرقه محلی فیروزآباد در محدوده این استان به فعالیت دامداری مشغول هستند. جامعه عشایر استان یک جامعه جوان بوده که درصد جمعیت جوان با دامنه سنی ۱۸-۳۵ سال آن، حدود ۴۵ درصد کل جمعیت عشایر استان می‌باشد. از جمعیت ۴.۸۵۱.۲۷۴ نفری استان براساس سرشماری سال ۱۳۹۵، جامعه‌ی عشایر، حدود ۳/۰۴۷ درصد از جمعیت استان را به عنوان جامعه سوم استان و قطب عشایری کشور، بخود اختصاص داده است (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۰).

زندگی عشایری نماد "اقتصاد مقاومتی" و نمونه بارز "تولید کالای ایرانی" است و این جامعه به علت زندگی در حدود ۶۷ درصد عرصه‌های مرتعی استان فارس، حافظان اصلی منابع طبیعی و محیط زیست استان و به نوعی نماد "جامعه سبز" بوده و به علت توانمندی تولیدی آنها، در "امنیت غذایی و معیشت پایدار" ملی و استانی نقش بی بدیلی دارند.

عشایر فارس با حضور در ۱۲۴۱ استقرارگاه عشایری^۱ استان (نقشه ۱) (شامل مناطق عشایری و کانونهای توسعه اسکان)، حافظان امنیت سرزمینی و نقش پدافند غیرعامل ویژه‌ای دارند که می‌بایست در برنامه‌ریزی‌های استانی و ملی، به این جایگاه آنها توجه ویژه گردد.

به منظور ایجاد درک مشترک از عنوان و کلمه عشایر^۲، در آیین‌نامه ساماندهی عشایر، جامعه عشایر با ۳ ویژگی ساخت اجتماعی قبیله‌ای، اتکای معاش به دامداری و شیوه زندگی شبانی مبتنی بر کوچ، معرفی شده است. براین اساس، عشایر به لحاظ داشتن پروانه چرا یا سامان عرف مرتعی در بیلاق و قشلاق و همراهی اعضای خانواده با سرپرست خانواده، به ۴ تیپ مختلف دسته‌بندی می‌شوند:

۱) عشایر کوچنده،

۲) عشایر نیمه کوچنده،

۳) رمه‌گردان (شیوه عشایری مختابادی در شمال کشور) و

۴) عشایر اسکان یافته‌ی دارای پروانه چرا به نام فرد (مثل عشایر عرب خوزستان)

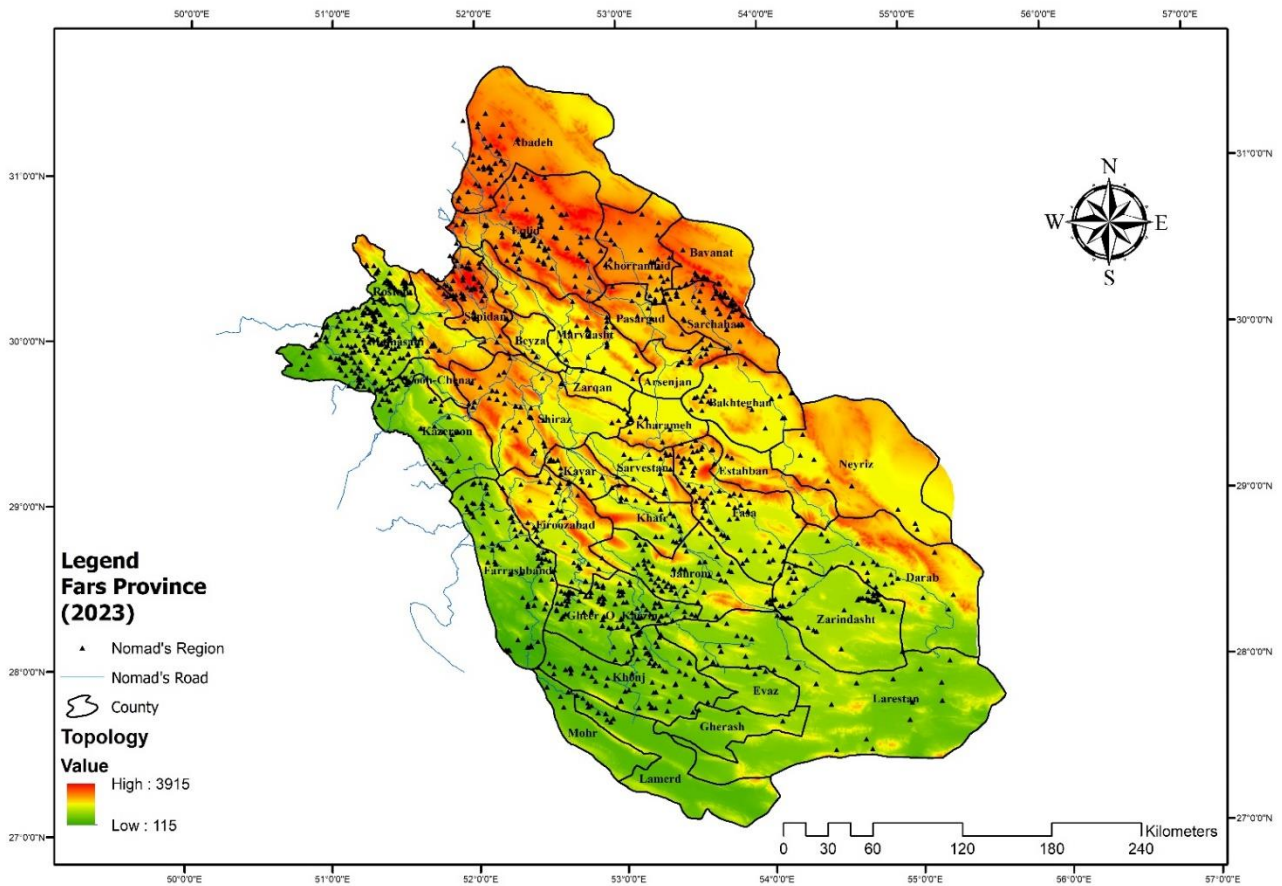
^۱ یورد عشایری: به هر یک از مکانهای عرفی در هر منطقه عشایری که هر خانوار عشایری در آن موقعیت سکونت می‌یابد. یورد معادل هر یک از ساختمان‌های موجود در یک محله در ساختار روستا یا شهر است.

منطقه عشایری: به بخشی از یک سامان عرفی عشایر گفته می‌شود که گروهی از عشایر، با ویژگی‌های مشترک مثل ساختاری ایلی، مرتع و ... در فصل بیلاق یا قشلاق به صورت موقت در آن سکونت می‌یابند. منطقه عشایری معادل کلمه محله در ساختار روستا یا شهر است.

استقرارگاه عشایری: به مجموع مناطق عشایری و کانونهای توسعه اسکان هدایتی و خودجوش استقرارگاه عشایری گفته می‌شود.

سامان عرفی عشایری: سامان عرفی به محدوده‌ای از اراضی مرتعی اطلاق می‌شود که از گذشته مورد بهره برداری تعداد مشخصی از خانوارهای عشایر قرار گرفته و عرفاً دارای حق بهره‌برداری از آن می‌باشند.

سامانه عشایری: به محدوده‌ای که در برگیرنده چند سامان عرفی باشد گفته می‌شود. گنجایش مطلوب هر سامانه حدود ۵۰ خانوار و حداقل آن در شرایط استثنایی ۲۰ خانوار می‌باشد که این ظرفیت، امکان برنامه‌ریزی سامانه را همانند برنامه‌ریزی در واحد جغرافیایی مثل حوزه آبریز و واحدهای تقسیمات سیاسی مثل روستا مهیا می‌نماید.

نقشه ۱: پراکنش ۱۲۴۱ استقرارگاه عشایری در محدوده تقسیمات کشوری ۳۶ شهرستان استان فارس (واحد آمار اداره برنامه‌ریزی و فناوری اطلاعات، ۱۴۰۱)

۲- سیمای شهرستان مهر

شهرستان مهر یکی از شهرستان‌های استان فارس، ایران است. مرکز این شهرستان، شهر مهر می‌باشد. شهرستان مهر از شمال و شرق به شهرستان لامرد محدود می‌شود، از شمال غرب به شهرستان فراه‌بند و خنج و از طرف غرب با شهرستان جم در استان بوشهر هم‌مرز بوده و از طرف جنوب و غرب نیز به شهرستان‌های پارسیان در استان هرمزگان و عسلویه در استان بوشهر امتداد دارد.

براساس نتایج سرشماری ۱۳۹۵، شهرستان مهر دارای ۴ بخش، ۸ دهستان و ۶ شهر به شرح زیر است. جمعیت این شهرستان بر طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، برابر با ۵۴۰۴۱۳ نفر بوده‌است از این تعداد ۱۴۳۸۴ نفر در بخش مرکزی و ۱۱۶۵۲ نفر در بخش وراوی و ۱۳۲۰۶ نفر در بخش گله‌دار و ۱۲۰۳۰ نفر در بخش اسیر ساکن بوده‌اند از این تعداد ۶۸ درصد در نقاط روستایی و ۳۲ درصد در نقاط شهری ساکن هستند. تراکم نسبی جمعیت برای کل شهرستان ۲۶ نفر در هر کیلومتر مربع بوده که این رقم برای بخش مرکزی ۷۷ برای بخش گله‌دار ۴۲ و برای بخش وراوی و برای بخش اسیر ۱۶ نفر برآورد شده‌است. مردم مهر دو گروه قشقایی و فارس هستند. فارس‌های مهر به زبان اچمی با گویش مه‌ری و دین فارس‌های مهر اسلام و مذهب مردم مهر از اهل سنت از شاخه شافعی هستند، یعنی از پیروان محمد ادریس شافعی هستند.

جدول تقسیمات کشوری شهرستان مهر

بخش	مرکز بخش	جمعیت	نام دهستان	مرکز دهستان	جمعیت	شهر	جمعیت
وراوی	وراوی	۱۲۰۸۸۴ نفر	وراوی	وراوی	۳۰۱۸۰ نفر	وراوی و خوزی	۴۰۶۲۲ نفر ۳۰۲۴۵ نفر
وراوی	وراوی	۱۲۰۸۸۴ نفر	خوزی	خوزی	۱۰۸۳۷ نفر	وراوی خوزی	۴۰۶۲۲ نفر ۳۰۲۴۵ نفر
مرکزی	مهر	۱۵۰۳۸۶ نفر	ارودان	ارودان علیا	۵۰۰۱۲ نفر	مهر	۷۰۷۸۴ نفر
مرکزی	مهر	۱۵۰۳۸۶ نفر	مهر	مهر	۲۰۵۹۰ نفر	مهر	۷۰۷۸۴ نفر
گله‌دار	گله‌دار	۲۲۰۵۵۴ نفر	فال	حاجی‌آباد	۲۰۷۸۱ نفر	گله‌دار فال	۱۳۰۴۴۸ نفر ۳۰۷۵۷ نفر
گله‌دار	گله‌دار	۲۲۰۵۵۴ نفر	گله‌دار	گله‌دار	۲۰۵۶۸ نفر	گله‌دار فال	۱۳۰۴۴۸ نفر ۳۰۷۵۷ نفر
اسپیر	اسپیر	۱۴۰۰۰۳ نفر	اسپیر	اسپیر	۵۰۸۱۸ نفر	اسپیر	۳۰۰۴۲ نفر
اسپیر	اسپیر	۱۴۰۰۰۳ نفر	دشت لاله	شهرک امام خمینی	۵۰۱۴۳ نفر	اسپیر	۳۰۰۴۲ نفر

شهرستان مهر از نظر آب و هوایی جزو مناطق گرم و خشک می‌باشد. شهرستان مهر محل قشلاق بخشی از عشایر ایل قشقایی شامل طایفه عمله بوده که براساس نتایج سرشماری ثبتی مبنای سال ۱۴۰۰ تعداد تعداد ۴۷ خانوار ثبت اطلاعات نموده و می‌بایست شناسایی و ثبت اطلاعات عشایر کوچنده جامانده شهرستان تکمیل گردد. مراتع عشایری این شهرستان، مورد تعلیف ۵۲۱۷ رأس دام سبک می‌باشد. تعداد ۲ کانون توسعه هدایتی مصوب بست شهید و مشک آویز در این شهرستان وجود دارد. تعداد صفر شرکت تعاونی و ۱ باب فروشگاه عشایری در شهرستان در فصل قشلاق فعالیت دارند.

جدول ۱: خلاصه مشخصات شهرستان مهر

ردیف	مشخصات جامعه عشایری	میزان/تعداد
۱	ایلات	قشقایی
۲	طوایف	عمله
۳	خانوار کوچنده	۴۷
۴	جمعیت (نفر)	۲۱۴
۵	وسعت مراتع (هکتار)	
۶	تعداد دام (رأس)	
۷	تعداد کانون های توسعه هدایتی	صفر
۹	تعداد کانون های توسعه حمایتی	۲
۱۰	خانوار اسکان یافته	۶۵۰
۱۱	تعداد شرکت های تعاونی عشایری	۰
۱۲	تعداد فروشگاه های عشایری	۱
۱۳	تعداد کامیون های تانکر آبرسانی سیار	۱
۱۴	تعداد تانکر ذخیره آب توزیع شده	۸۰۰
۱۵	تعداد اعضاء شورای اسلامی عشایری	۵

